

СТОПАНСКА БАНКА АД – СКОПЈЕ

ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ НА РЕВИЗИЈА 2011

Датум: 05/03/2012; Наш број: 02 – 32

Листа за дистрибуција

1. Одбор за ревизија
2. Надзорен одбор
3. Управен одбор
4. Сектор за внатрешна ревизија на НБГ Групацијата
5. Собрание на акционери и НБРМ, преку Надзорниот одбор

Доверливо – Не е дозволена секундарна дистрибуција

Содржина

	Страна
1. Извештај за реализација на Планот за ревизија за 2011	3
1.1 Вовед	3
1.2 Реализација на целите на Планот за ревизија за 2011	4
1.3 Оценка на системот на интерни контроли, заедно со наоди на внатрешната ревизија и корективни мерки	6
1.4 Оценка на статусот на спроведување на корективните мерки	8
2. Прилог – Преглед на ревизорски ангажмани	10

1. Извештај за реализација на Планот за ревизија за 2011

1.1. Вовед

Секторот за внатрешна ревизија (СВР) на Стопанска банка АД – Скопје (Банката) има примарна цел да обезбеди независно и објективно мислење до Одборот за ревизија и Надзорниот одбор на Банката, за управувањето со ризиците, системот на интерни контроли и корпоративното управување, преку мерење и оценување на ефективностa на наведените контроли и системи во остварувањето на целите на Банката дефинирани во Деловниот план.

Во дополнување, СВР исто така обезбедува независни и објективни консултантски услуги со цел да му помогне на менаџментот на Банката да ги подобри управувањето со ризиците, системот на интерни контроли и корпоративното управување, како и поврзаните системи. Сепак, воспоставувањето и одржувањето на системот на интерни контроли претставува одговорност на менаџментот под надзор на Надзорниот одбор.

Примарните цели на СВР вклучуваат ефективно и ефикасно исполнување на оперативни и финансиски ревизии, ревизии на усогласеност, мониторинг ревизии и специјални ревизии и испитувања во рамките на Годишниот план, преку константно подобрување на квалитетот и ефикасноста на извршените ревизии. СВР е исто така посветен на континуирано подобрување на квалитетот на ревизорскиот персонал преку континуиран професионален развој како и вработување на професионален персонал со висок квалитет, на тој начин зголемувајќи ги обемот и покриеноста на ревидираните области.

Вкупните расположливи човечки ресурси на СВР за периодот на известување вклучуваа 9 интерни ревизори, од кои 2 интерни ревизори на менаџерско ниво, 3 се на сениор ниво (вклучувајќи ИТ интерен ревизор), 2 се на семи-сениор ниво и 2 интерни ревизори на ниво на асистент. Вкупниот персонал на СВР вклучува 5 ревизори со професионално звање за Овластен интерен ревизор, Овластен ревизор на информации системи и/или Овластен сертифициран сметководител. СВР е усогласен со законската одредба дека најмалку еден од вработените треба да е овластен ревизор.

1.2. Реализација на целите на Планот за ревизија за 2011

Активностите поврзани со планираните ревизии се претставени сумарно во табелата подолу:

Област на ревизии	Планирани ревизии за 2011	Издадени извештаи за 2011	Извештаи оценка G ¹	Извештаи оценка S	Извештаи оценка MO	Извештаи оценка MI	Извештаи оценка U
Кредитирање	2	2	-	-	2	-	-
Финансии и Тргување	1	1	-	-	-	1	-
ИТ и Оперативни ревизии	6	5	-	-	4	1	-
Ревизии на филијали	9	9	-	-	8	1	-
Вкупно	18	17	-	-	14	3	-
Специјални ангажмани	3	3					
ВКУПНО планирани извештаи	21	20					

¹ G= Позитивно, S= Задоволително, MO= Потребни се помали подобрувања, MI= Потребни се значителни подобрувања, U= Незадоволително.

Ревизијата на Процесот на класификација и заштита на податоците беше откажана и вклучена како ревизија во К1 2012, поради приоритетни ангажмани примарно поврзани со консолидацијата на ИТ системите во Дата центарот во Атина.

Како што е прикажано во Прилогот кон овој Извештај, СВР изврши 2 значајни специјални ревизорски ангажмани и 5 советодавни проекти во областите на ИТ и Операции и Мрежа на филијали, во дополнување на Планот за годината 2011.

Вкупниот коефициент на реализација на Планот за ревизија за 2011, за годината која завршува на 31 декември 2011, изнесува 95%, од кој коефициентите за реализација на Ревизиите на филијали и Ревизиите на централни функции изнесуваат 100% и 92%, соодветно.

- Во периодот на известување беа извршени следните непланирани ревизорски ангажмани:

Област на ревизија	Вкупно случаи
Приговори и дојави од клиенти	3
Погрешно работење на персоналот	3
Грабежи на Филијали	7
Кредитирање	3
Процедурални прашања	-
Останато	1
Вкупно случаи за 2011	17

- Како дел од Групниот Сектор за внатрешна ревизија, СВР успешно ја имплементираше Групната Методологија и процедури за планирање, извршување, известување и мониторинг на ревизорските ангажмани/наоди. Започнувајќи од четвртиот квартал на 2009 година, СВР целосно го применува групниот ревизорски софтвер EGRC за планирање и извршување на ревизорските ангажмани, како и за мониторинг на исполнувањето на корективните мерки.
- Банката ја примени структурираната методологија на Групациската со цел да ги идентификува, оцени и управува ризиците за остварувањето на целите за годината 2012. Врз основа на извршениот процес на идентификација и оценување на ризиците за целата Банка, како и земајќи ги во предвид претходните ревизии на системите и процесите, фреквенцијата на ревизиите, интерните и екстерните слабости и закани, и останатите извори на независно оценување, СВР го изработи Годишниот План за ревизија за 2012, кој беше соодветно одобрен од релевантните тела на Банката и Групациската.

Имплементацијата на системот за оценување на наодите и извештаите овозможува СВР конзистентно и објективно да го оценува значењето на ревизорските наоди, како и да обезбеди вкупно мислење/оценка за системот на интерни контроли на ревидираниот процес, ентитет или единица.

Имплементацијата на системот за мониторинг на ревизорските наоди, како што е понатаму наведено во Точката 1.4. Оценка на статусот на спроведување на корективните мерки, обезбедува начин на континуирано вонтеренско и теренско следење на статусот на спроведување на корективните мерки договорени со менаџментот, преку квартален мониторинг на Базата на наоди и препораки и/или мониторинг ревизии.

Групниот ревизорски софтвер EGRC обезбедува заедничка Групна матрица на области на ревизија, ризици и контроли, заедно со функционалности за оценување на ризиците, процесна и ревизорска документација, како и мониторинг на наодите/корективните мерки.

Во Прилог кон Годишниот извештај за работењето е прикажан Преглед на ревизорските ангажмани како што се предвидени во Планот за ревизија за 2011, опис на реализираните ревизии, поврзаниот период на извршување, како и соодветниот Квартален Извештај на внатрешната ревизија. Деталните наоди и препораки се понатаму расположливи во релевантните Квартални Извештаи на внатрешната ревизија, како и во Базата на ревизорски наоди и препораки.

1.3. Оценка на системот на интерни контроли, заедно со наоди на внатрешната ревизија и корективни мерки

Генерално може да се заклучи дека во текот на изминатиот период на реструктурирање на Банката во согласност со новиот оперативен модел од ноември 2009, создадени се адекватен систем на интерни контроли и практики за управување со ризиците, кои се во согласност со релевантните локални и меѓународни стандарди. Во текот на претходните три години Банката беше активно вклучена во активностите на НБГ Групацијата со цел за постигнување на целосна усогласеност со барањата на Базел II Капиталната спогодба, кои тековно не се предвидени од локалниот регулатор.

Врз основа на извршените интерни ревизии, изгледа разумно да се заклучи дека, генерално, системот на интерни контроли во ревидираните области наведени во овој Годишен извештај за работењето, функционира во согласност со регулаторната рамка на Банката. Секторот за внатрешна ревизија издаде наоди и препораки за подобрување *inter alia* на следните деловни области и процеси, со цел понатаму да се подобри управувањето со поврзаните оперативен, кредитен и ризик на финансиско известување:

Ревизии во областа на Кредитирање:

- Зголемен надзор на сигналите за рано предупредување на кредитен ризик по одделни кредитни производи, како и ескалација на мерките за наплата на корпоративното портфолио и портфолиото на население на Банката.
- Одржување и подобрување на тековниот коефициент на ризични пласмани преку засилени мерки за наплата и фокусирање на ниско ризични индустрии, во согласност со лимитите за ризична концентрација на портфолиото.
- Се препорачува унапредување и зајакнување на постоечката рамка за управување со кредитниот ризик, во согласност со релевантната регулатива на НБГ Групацијата и НБРМ, која примарно се однесува на:
 - Целосна имплементација на интерната класификација на клиентите за ревидирање на кредитната изложеност;
 - Мониторинг на комплетен сет на лимити за ризична концентрација на портфолиото според повеќекратни критериуми;
 - Комплетна дефиниција на прифатливо обезбедување, негова маркетабилност и фреквенција на проценка на пазарната вредност;
 - Зајакнат процес на мониторинг и известување во врска со базата на податоци за поврзани страни.
- Зајакнат мониторинг на плановите за продажба на портфолиото на превземен имот, со цел да се обезбеди негова реализација во предвидените рокови и во согласност со регулативата, како и оптимален прилив од продажба за Банката.
- Зголемен мониторинг на нивото на резервации за портфолиото на превземен имот во зависност од промените на пазарните услови и независните проценки на пазарната вредност.

Ревизии во областа на ИТ и Операции:

- Зголемен мониторинг и контрола на корисничките права за логички пристап во системите на апликативно ниво, во согласност со принципот на најмалку потребни привилегии.
- Унапредување на процесот на планирање и дизајн на компјутерската мрежна инфраструктура и опрема, вклучувајќи зајакнување на административните и техничките контроли за администрација и безбедност на системот.

- Зајакнување на процесот на мониторинг и преглед на надградбите на мрежните уреди со најнови сигурносни закрпи (patches), со цел да се обезбеди највисоко ниво на безбедност на интерната мрежа, како и ескалација на инцидентите.
- Континуирано унапредување на постоечките Планови за континуитет во работењето, во целосна согласност со најновите барања и методологија за оценка на оперативниот ризик во рамките на Basel II.
- Со цел целосно да ги искористи предностите на својот примарен банкарски систем, се препорачува Банката понатаму да ги интегрира ИТ системите за известување преку имплементација на модулите за Буџетирање и контрола, Финансиско и Менаџмент известување.
- Понатамошно усогласување на ИТ Стратегијата за развој со долгорочната Деловна стратегија на Банката, со цел подобро да се проценат хардверските и софтверските барања за деловна поддршка во среден и долг рок (во дополнување на оперативната поддршка за хардвер и софтвер).
- Унапредување на процесот на буџетирање и контрола на остварувањето на утврдените цели и финансиски таргети, преку зајакнување на процедурите за подготовка на буџетирани финансиски извештаи, поделба и одговорност за остварување на ниво на организациони единици, како и сумирање и мониторинг на остварувањата во Дирекцијата за Буџетирање и финансиска контрола.
- Унапредување и ажурирање на процедуралната рамка на организационите единици на Банката, во согласност со реструктурираната и подобрена организациона шема и оперативен модел на корпоративно управување.

Ревизии во областа на Финансии и Тргување:

- Зголемена координација и централизација на процесот за администрирање на даноци, вклучувајќи воспоставување на посебна Служба за даноци одговорна за централен мониторинг и контрола.
- Зајакнат процес на мониторинг и усогласување на сметките помеѓу аналитичката евиденција и главната книга, вклучувајќи навремено и комплетно расчистување на времените сметки.

Ревизии на Филијали:

- Трансформација на Мрежата на филијали на Банката во канал за продажба на банкарство на мало, односно реорганизација и стандардизација на Мрежата на филијали во согласност со новиот организационен модел/структура на Банката.
- Подобрување на процесот на мониторинг и контрола на неактивните депозитни сметки со цел да се унапреди нивото на услуга и ефикасност на процесот.
- Континуиран мониторинг на усогласеноста со предвидените благајнички максимуми на готовина на ниво на филијала, во врска со релевантните осигурителни договори.

1.4. Оценка на статусот на спроведување на корективните мерки

Во согласност со Методологијата и релевантните процедури на Секторот за внатрешна ревизија на НБГ Групацијата, СВР воспостави База на ревизорски наоди и препораки; релевантниот менаџмент е должен да изрази согласност или несогласување со секој наод, како и да обезбеди соодветни корективни мерки и рок за извршување на истите.

- Секторот за внатрешна ревизија е обврзан на континуиран мониторинг на договорените рокови за имплементација за сите наоди и поврзаните корективни мерки вклучени во Базата. Сите наоди со високо ниво на ризик и значајни наоди со средно ниво на ризик кои не се разрешени во период од 180 денови по договорениот рок за имплементација, се вклучуваат во соодветниот Квартален Извештај на СВР како значајни ревизорски наоди со надминат рок за имплементација; истите понатаму се известуваат до Управниот одбор, Одборот за ревизија, Надзорниот одбор и Групниот Сектор за внатрешна ревизија.
- За годината на известување 2011, СВР генерираше вкупно 97 значајни наоди, кои се однесуваа на следните области на ревизии: Кредитирање - 16, Финансии и Тргување - 4, ИТ и Операции - 61 и Ревизии на филијали - 16. Скоро сите наоди беа прифатени од менаџментот.

Од наведените, апроксимативно една половина од ревизорските наоди беа разрешени во договорениот рок за имплементација, односно до крајот на периодот на известување; корективните мерки за апроксимативно една четвртина од наодите се интегрирани во Буџетот на Банката за 2012 година, додека преостанатите една четвртина од наодите се предмет на Деловниот План на Банката на среден рок.

На тој начин Банката презентираше целосен одговор и посветеност кон континуирано подобрување на контролното опкружување и деловните практики.

Значаен напредок во спроведувањето на клучните корективни мерки во периодот од издавањето на релевантниот извештај е прикажан како што следува:

Ревизии во областа на Кредитирање:

- Во дополнување на постоечките процедури за наплата и во согласност со новиот организационен модел/структура, во текот на 2011 година во Банката зајакнато функционираше Секторот/Дирекциите за наплата на корпоративното портфолио и кредитното портфолио на население, со што се овозможи зголемена контрола на кредитниот ризик и коефициент на ризични пласмани значајно понизок од пазарниот просек.
- Кредитните изложености кои покажуваат рани знаци на деликвенција или финансиски тешкотии, понатаму се прегледуваат од Одборот за управување со ризици, со цел изработка на план за отплата или понатамошна ескалација на мерки за наплата.
Банката исто така подготви сет на лимити на концентрација на портфолиото по индустриски гранки, ажурирани и применливи за 2011 и 2012 година.
- Банката подготви сеопфатна Политика за управување со кредитниот ризик, во согласност со барањата на НБГ Групацијата и НБРМ. Вкупната регулативна рамка за управување со кредитниот ризик ги вклучува бараните процедури и инструкции во врска со: методологија за пресметка на резервации, матрица на прифатливо обезбедување, лимити за ризична концентрација, како и систем за мониторинг на поврзани страни.
- Нивото на резервации за портфолиото на превземени имоти се прегледува и оценува на најмалку годишна основа, земајќи предвид две независни проценки на пазарната вредност за секоја ставка на имот, во дополнување на интерната проценка.

Ревизии во областа на ИТ и Операции:

- Оперативните прашања поврзани со корисничките права за логички пристап во системите на апликативно ниво, зајакнување на административните и техничките контроли, како и надградбата на софтверот на мрежните уреди, беа во голем дел разрешени до крајот на годината на известување. Понатамошни подобрувања се очекуваат во текот на првиот семестар на 2012 година, со реализација на буџетот за најновите барања за хардвер и софтвер.

Банката подготви план на среден рок за замена или надградба на постоечките сервери, во зависност од нивната критичност, перформанси и оптовареност.

- Во текот на 2011 година, Банката успешно го унапреди примарниот банкарски систем Глобус на верзијата T24 модел банка, која се користи во работењето на сите субсидијари на НБГ Групацијата. Последователно на ова унапредување, НБГ Групацијата го започна Проектот за воспоставување на централизиран и подобрен менаџмент информативен систем, користејќи централна трансакциона база на податоци на САП платформата. Проектот за МИС се очекува да биде завршен до крајот на годината 2012. Ова понатаму ќе овозможи значително подобрување на интеграцијата и ефективноста на постоечките ИТ системи за менаџмент известување.
- Во вториот семестар на 2010 беше формиран посебен Сектор за Деловни процеси и организација, со цел да се подобри ефикасноста на процесите во Банката. Секторот започна проект за стандардизација и ажурирање на процедуралната рамка во сите организациони единици кој треба да се заврши во првиот семестар на 2012.

2. Прилог – Преглед на ревизорски ангажмани

Опис на ревизорскиот ангажман	Квартален Извештај
Ревизии во областа на Кредитирање:	
(1) Ревизија на Процесот на корпоративно кредитирање (големи и средни компании). Примарната цел на ревизијата е да обезбеди уверување дека процесот на корпоративно кредитирање (политики и практики) ефикасно допринесува за остварување на конзервативно, а сепак профитабилно кредитирање, вклучувајќи ефикасни постапки за мониторинг и наплата, како дел од управувањето со кредитниот ризик. Период на завршување: Три месеци, финален извештај издаден на 20 декември 2011.	K4 2011
(2) Ревизија на Процесот на кредитирање на население (потрошувачки и хипотекарни кредити). Примарната цел на ревизијата е да се утврди адекватноста и нивото на имплементација на политиките и практиките за кредитирање на население, особено што се однесуваат на процесот на управување со кредитен ризик и постапките за мониторинг и наплата. Период на завршување: Три месеци, нацрт извештај издаден во март 2012.	K1 2012
Ревизии во областа на Финансии и Тргување:	
(1) Ревизија на даноци. Примарна цел на ревизијата е да се потврди комплетноста и конзистентноста на оперативните процеси со цел да се обезбеди усогласеност со даночната регулатива и известување до даночните власти. Период на завршување: Два месеци, финален извештај издаден на 13 октомври 2011.	K4 2011
ИТ и Оперативни ревизии:	
(1) Сигурност на компјутерската мрежа. Примарна цел на ревизијата е да се процени ефективност на мрежните услуги и преносот на податоци заедно со имплементирани контроли, како и да се идентификуваат слабостите и заканите за интегритетот и расположливоста на компјутерската мрежа. Период на завршување: Два месеци, финален извештај издаден на 3 јануари 2012.	K4 2011
(2) Ревизија на Системот за електронско банкарство. Примарна цел на ревизијата е да се процени ефективност на имплементирани контроли за авторизација и процесирање на трансакциите, како и да се прегледаат контролите за безбедност и расположливост на услугите. Период на завршување: Два месеци, финален извештај издаден на 7 јуни 2011.	K2 2011

Опис на ревизорскиот ангажман	Квартален Извештај
(3) Ревизија на Системот за телефонско банкарство. Примарна цел на ревизијата е да се процени ефективната на имплементираниите контроли за авторизација и процесирање на трансакциите, како и да се прегледаат контролите за безбедност и расположливост на услугите. Период на завршување: Еден месец, нацрт извештај издаден во март 2012.	K1 2012
(4) Користење на услуги од надворешни лица (Outsourcing). Примарна цел на ревизијата е да се оцени усогласеноста на извршените услуги од надворешните добавувачи со договорните обврски и со предвидениот квалитет. Период на завршување: Два месеци, нацрт извештај издаден на 23 јануари 2012.	K1 2012
(5) Кредитни посредници за потрошувачки кредити. Примарна цел на ревизијата е да се оцени усогласеноста со Одлуката на НБРМ за заштита на потрошувачите во договорите за потрошувачки кредити. Кредитни посредници се телемаркетинг агенции или трговци кои прифаќаат апликации за потрошувачки кредити во име и за сметка на Банката врз основа на награда за успешност. Период на завршување: Еден месец, финален извештај издаден на 22 февруари 2012.	K1 2012
<u>Специјални ангажмани:</u>	
(1) Преглед на процесот на изработка на кредитниот регистар.	K1 2011
(2) Преглед на имплементацијата на мерките во областа на корпоративно кредитирање и кредитен ризик.	K2 2011
(3) Групна консолидација на ИТ системите и инфраструктурата.	K4 2011
(4) Преглед на Visa PIN безбедносните барања.	K1 2012
(5) Ревизија од Групниот сектор за специјални ревизии и измами.	K4 2011
<u>Ревизии на филијали:</u> Примарната цел на ревизиите е да се утврди усогласеноста со политиките, процедурите и инструкциите на Банката во следните значајни процеси/области за ревизија: ▪ Работење со готови пари и чекови; ▪ Мрежа на банкомати (снабдување, поддршка, усогласување, мониторинг на мрежата на банкомати); ▪ Депозитно работење со население и корпоративни клиенти (тековни сметки, орочени депозити и штедни сметки, во домашна и странска валута); ▪ Преглед на корпоративното портфолио на клиенти од микро-кредитирање; ▪ Преглед на операциите на платен промет до нивото кое се извршува во филијалите (домашен и меѓународен платен промет);	

Опис на ревизорскиот ангажман	Квартален Извештај
■ Преглед на физичката безбедност на ниво на филијала. Ревизиите на филијалите типично се извршуваат во период од 3 до 5 недели, во зависност од големината на филијалата. Ревизорски извештаи за филијалите издадени во текот на периодот на известување вклучуваат:	
(1) Работење на филијала Битола.	K1 2011
(2) Работење на филијала Куманово.	K2 2011
(3) Работење на филијала Скопје (лимитиран обем).	K2 2011
(4) Работење на филијала Дебар (лимитиран обем).	K3 2011
(5) Работење на филијала Охрид.	K3 2011
(6) Работење на филијала Прилеп.	K3 2011
(7) Работење на филијала Тетово.	K3 2011
(8) Работење на филијала Винаца (лимитиран обем).	K4 2011
(9) Работење на филијала Струмица.	K1 2012
Советодавни проекти:	
(1) Подобрување на организацијата и операциите на Мрежата на филијали.	
(2) Преглед на процесите и системите за мониторинг на неактивните депозитни сметки.	
(3) Преглед и стандардизација на работните места и правата на пристап во системите.	
(4) Преглед на ажурираната процедурална рамка (организациони и оперативни процедури).	